

**O‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi nizolarning kelib chiqish sabablari va
ularning yechimlari**

**Guliston davlat pedagogika
instituti pedagogika fakul'teti
pedagogika yo‘nalishi 1-kurs
talabasi**

Toliboyeva Hilola Bahodir qizi

Annotatsiya:Maqolada hozirgi kunda o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida kelib chiqayotgan nizolarning sabablari va yechimlari to‘g‘risida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: konflikt, o‘qituvchi, nizolar sababi,, ijtimoiynizolar, o‘quvchi, muzokaralar jarayoni.

Kirish.

So‘nggi yillarda o‘qituvchilar va o‘quvchilar o‘rtasidagi munosabatlar ancha murakkablashib va keskinlashib bormoqda. Ko‘plab olimlarning ta’kidlashicha, turli holatlar va omillar nizolarni keltirib chiqarishi mumkin: odamlarning ruhiy holati va munosabatlari, ularning munosabatlardagi pozitsiyalari, alohida individual va shaxsiy xususiyatlar. Har qanday konflikt maqsadlar, manfaatlar, pozitsiyalar, fikrlar, qarashlar, e’tiqodlar, shaxsiy fazilatlar, shaxslararo munosabatlar, bilim, ko‘nikma, qobiliyat, boshqaruv funktsiyalaridagi qarama-qarshiliklar asosida yuzaga keladi. Bunday sabablar o‘qituvchining harakatlari va muloqoti, o‘qituvchi va o‘quvchining shaxsiy xususiyatlari va maktabdagi umumiy vaziyatga bog‘liq bo‘lishi mumkin. O‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarni buzadigan sabablar o‘ziga xos xususiyatlarga ega va juda xilma-xildir. Ushbu turdagi nizolarni paydo bo‘lishi tashkiliy-boshqaruv, ijtimoiy-psixologik va shaxsiy sabablarga bog‘liqdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ta’lim-tarbiya jarayoni pedagog va o‘quvchilar o‘rtasidagi munosabatdir.

Prezidentimiz I. Karimov takidlagannidek “birorni o‘qitadigan tarbiya qiladigan inson avvalo o‘zi har tomonlama barkamol bo‘lmog‘i lozim. Zamon talablari shuki, professor va o‘qituvchilar o‘zlarida mavjud bo‘lgan bilim va saviya bilan cheklanib qolmasdan, xorijiy mamlakatlar tajribasini va qund va savot bilan o‘rganib

mag'zini chaqib o'ndan keyin talabalarga saboq berishlari zarurligini alohida ta'kidlaydi.

O'qituvchining ijobiy munosabatlari qay darajada shakllanganligida ham bog'liqdir.

Qobiliyat jarayonida, faoliyat jarayonida paydo bo'ladi va rivojlanadi deb ta'kidlaydi professor M. Ochilov hamda o'qituvchi qobiliyatini qo'yidagi turlarni tavsiya yetadi.

Jumladan, bo'lishi qobiliyati, tushuntira olish qobiliyati, muomola qilish qobiliyati

kabilar.

MUHOKAMA

Pedagogika konfliktlar ziddiyatlarni, to'qnashuv, qarama-qarshilik mojarolarni pedagoglar va o'quvchilar o'rtasida yuzaga kelmasligi uchun o'qituvchi ziddiyatlarini olidini o'z bilishi lozimdir. Zamonaviy tarzda biz konfliktlarni boshqarishimiz ziddiyatlarni munosabatlarini to'g'ri yechimini topishimiz kerak. Aql zakovatli yuksak ma'naviyatli kishilarni tarbiyalay olsak, oldimizga qo'ygan maqsadlarimizga yerishishimiz mumkin. Mustaqil O'zbekistonning kelajagi bo'lgan sog'lom avlodni tarbiyalash nozik, nihoyatda kata diqqat ye'tiborni talab qiladigan, ichki ziddiyatli jarayondir. Shunday yekan o'qituvchi, o'quvchi va talabaning shakllanish jarayonini zo'r havas va sinchkovlik bilan kuzatish lozim. U pedagogik jarayonni barqaror yekan, pedagogik bilim va mahorat egasi bo'lishi kerak.

Natija

Jamiyatimiz keng qamrovchi bo'lib u yerda turli xil xarakterdagi shaxslarni uchratishimiz mumkin. Shaxslararo konfliktlar albatta faoliyat turlarida namayon bo'ladi. Masalan guruh misolida ko'ramiz. Tasavvur qiling bir guruhda iqtidorlitalantli shaxslarimiz bor. Ular har bir mazmuni yaxshi o'zlashtirib mustaqil fikrlarini bildiradilar, fikr doiralari keng bo'lganligi sababli u shaxslar o'rtasida to'qnashuv, majoro kelishmovchilik, konfliktlar yuzaga keladi. Har bir guruh a'zosi o'z fikrini to'g'riligini isbotlay oladilar bunday holatlarda konfliktni boshqarish o'qituvchi tomonidan bartaraf yetiladi. Har bir sohada shaxslar o'rtasida konfliktlarni ko'rishimiz mumkin. Shaxslar o'z ustidan ishlasa, fikrini isbotlay oladimi, ularkonfliktlarni yechimini ham topadilar.

Xulosa

Ziddiyatlar bizning hayotimizda juda keng tarqalgan. Ular turli xil munosabatlar

tizimlarida uchraydi: "Ustoz-shogird", "Talaba-talaba" va boshqalar. Ushbu nizoli munosabatlarning noaniq yechimi tobora ko‘proq ziddiyatli vaziyatlarni keltirib chiqaradi. Biroq, yosh avlodni nizolarni hal qilish usullariga o‘rgatish muammosi zamonaviy pedagogika uchun dolzarb bo‘lib qolmoqda. O‘qituvchi va o‘quvchi munosabatlari tizimida maktab kollektivida paydo bo‘layotgan nizolarni tasnifidan foydalanish bo‘yicha xulosalar va tavsiyalarning ishonchligi tadqiqotning maqsadi va vazifalarini uslubiy va nazariy jihatdan asoslash bilan ta‘minlanadi. Shuni xulosa qilib aytish mumkinki ta‘lim jarayoni sifatli bo‘lishi uchun nizoli jarayonlarni oldini olish kerak va o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabatlari yaxshi bo‘lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Nemov R.S., Kirpichnik A.G. Jamoaga yo‘l / talabalar jamoasi psixologiyasi haqida o‘qituvchilar uchun kitob. - M.: Pedagogika, 1988 yil.
2. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy taxlil qat‘iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatini kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi// Xalq so‘zi gazetasi 2017 yil 16 yanvar № 11

**Research Science and
Innovation House**